

2018-2019 AKADEMİK YILI MEDENİ HUKUKA GİRİŞ, KİŞİLER VE AİLE HUKUKU
FİNAL SINAVI (ÇİFT NUMARALI ÖĞRENCİLER) CEVAP ANAHTARI

OLAY I: 16 yaşındaki Bay (E), üniversiteye hazırlık eğitimi veren A dershanesi sahibi Bay (A) ile bir sözleşme yapmış ve 8 ay sürecek kursun ücretini peşin olarak ödemiştir. Daha sonra dershaneden memnun kalmayınca, parasının iadesini talep etmiş ancak bu talebi reddedilmiştir.

SORU: Bay E'nin Bay A ile sözleşme yapabildiğini ve söz konusu sözleşmeden doğan borçtan sorumlu olup olamayacağını açıklayınız.

CEVAP: Olayda Bay E, 16 yaşında olması ve üniversiteye hazırlanacak kapasitede olması nedenleriyle sınırlı ehliyetsizdir. Sınırlı ehliyetsizler, kendilerini borç altına sokacak işlemleri tek başlarına yapamazlar. Bunun için yasal temsilcilerinin rızası veya katılımı gereklidir. Sınırlı ehliyetsizlerin yasal temsilcilerinin katılımı veya onayı olmadan yaptıkları işlemler askıda hükümsüzdür. Yasal temsilcilerinin onayı ile geçerli hale gelirler. Yasal temsilcinin onay vermemesi halinde ise, işlem geçersiz olur. Onayın verilip verilmediğinin belli olmadığı dönemde sınırlı ehliyetsizler yapılan işlem ile bağlı olmazlar.

OLAY II: Kısa bir süre önce Bayan (K) ile evlenen Bay (E), bir müddet sonra evdeki zamanının çoğunu internet kullanımıyla geçirmeye başlar. İnternet kullanımının iyice artması, Bay (E)'nin özellikle sosyal paylaşım sitelerini aşırı sık kullanması ve bu sitelerde işyerindeki karşı cins arkadaşlarıyla oldukça samimi fotoğraflar ve yorumlar paylaşması üzerine Bayan (K) evlilik birliğinin temelinden sarsıldığı gerekçesiyle boşanma davası açar.

SORU: a-) Olaydaki uyuşmazlıkta boşanmaya karar verilmeli midir?

CEVAP: “Evlilik birliği, ortak hayatı sürdürmeleri kendilerinden beklenmeyecek derecede temelinden sarsılmış olursa, eşlerden her biri boşanma davası açabilir” hükmünden anlaşıldığı üzere TMK m. 166/f. 1 uyarınca boşanmaya karar verilebilmesi için evlilik birliğinin temelinden sarsılması ve bunun eşlerden en az biri için ortak hayatı sürdürmesi beklenmeyecek derecede olması gerekmektedir. Dolayısıyla davacı temelden sarsılmaya sebep olduğunu iddia ettiği olayları ispatlarsa bile bu olayların evlilik birliğini temelden sarsıp sarsmadığını hakim takdir edecektir.

Bay (E)'nin zamanının çoğunu internette geçirmesi, bu nedenle eşine zaman ayırmaması ve özellikle eşinden başkasıyla ilişkide bulunduğu görünümünü yaratmak gibi sebepler Yargıtay uygulamasında evlilik birliğini ortak hayatı sürdürmeleri kendilerinden beklenmeyecek derecede temelden sarsan sebepler arasında yer alır. Dolayısıyla olayda boşanma kararı verilmesi isabetlidir.

b-) Bayan (K) ve Bay (E)'nin dava açıldıktan sonra tekrar birlikte yaşamaya başladıkları ve birlikte tatile gittikleri ortaya çıksaydı vereceğiniz yanıt değişir miydi?

CEVAP: Bununla beraber davaya rağmen birlikte yaşamaları ve birlikte tatile gitmeleri eşler arasında evlilik birliğinin temelden sarsılmadığının göstergesidir. Yargıtay'ın ifadesiyle davacının davalıya yönelik af iradesini ortaya koyduğu için boşanma davası reddedilmelidir. Çünkü temelden sarsılmaya sebep olduğu iddia edilen olaylar ispatlansa bile hakim bu olayların evlilik birliğini temelden sarsıp sarsmadığını takdir etmelidir. Nispi bir boşanma sebebi söz konusudur. Olayda da bu ihtimalde Bayan (K)'nin davası reddedilecektir.

OLAY III: Evlilik hazırlığı yapmakta olan öğretmen Bay (E) nişanlısı Bayan (K)'ye bir nişan yüzüğü ve bir takı seti hediye etmiştir. Ayrıca Bay (E)'nin annesi Bayan (A); Bayan (K)'ye ceket almış, Bayan (K)'nin ailesine de iki bilezik hediye etmiştir. Hazırlıklar sürerken Bay (E)'nin Bayan (K)'yi bir başkası ile aldattığı ortaya çıkar. Bunun üzerine Bayan (K) nişanı bozar. Bay (E), nişan yüzüğünün ve takı setinin; Bayan (A) da ceketin ve iki adet bileziğin iadesini talep eder. Fakat nişanın bozulmasında kusurlu tarafın Bay (E) olduğunu ileri süren Bayan (K) ve ailesi nişan yüzüğü dışındaki hediyeleri geri vermez.

SORU: Bay (E) ve Bayan (A)'nın mahkemeye başvurarak hediyelerin geri verilmesini sağlamaları mümkün müdür?

CEVAP: Hediyelerin geri verilmesi TMK m. 122'de düzenlenmiştir: *“Nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediyeler, verenler tarafından geri istenebilir.”* Bu hükme göre hediyelerin geri verilebilmesi için nişanlılığın evlilik dışı bir sebeple sona ermesi, hediyeğin nişanlılık dolayısıyla verilmiş ve alışılmışın dışında olması gerekir.

Olayda nişan bozulmuş ve hediyeler nişanlılık dolayısıyla verilmiştir. Bir hediyeğin alışılmış olup olmadığını değerlendirirken yerel örf, tarafların maddi ve sosyal durumlarına bakılır. Yargıtay uygulamasına göre nişan yüzüğü dışında kalan tüm takı, ziynet eşyası ve altın alışılmışın dışında hediye kabul edilmiştir. Olayda nişan yüzüğü iade edilmiştir. Takı seti alışılmışın dışında hediye olduğu için Bay (E) takı setinin iadesini talep edebilecektir. Nişanın bozulmasında kusurlu olması da bunu değiştirmez. Çünkü tazminat talebinden farklı olarak hediyelerin geri verilmesi için kusur şartı aranmaz. Bu nedenle kusurlu olan nişanlı da verdiği hediyeleri geri isteyebilir.

Bayan (A)'nın iade talebi ise yalnızca Bayan (K)'ye vermiş olduğu hediyeler için geçerlidir. Çünkü bir nişanlının hısımlarının diğer nişanlının hısımlarına verdiği hediyeler TMK m. 122 uyarınca geri istenemez. Böylece Bayan (A) Bayan (K)'nin ailesine verdiği iki adet bileziğin iadesini talep edemez. Ceket ise alışılmış hediye olarak kabul edildiğinden iadesi talep edilemeyecektir. Yargıtay da giymekle ya da kullanılmakla eskiyen eşyaların alışılmış hediye niteliğini taşımadığı için iade edilemeyeceği görüşündedir.

OLAY IV: a- Bay (E) ile Bayan (K) 01.01.2005 tarihinde evlenmiştir. Evlendikleri sırada Bayan (K)'nin Bodrum'da 400.000 TL değerinde bir yazlığı bulunmaktadır. 01.01.2006 tarihinde Bayan (K), bu yazlığı satar ve satıştan elde edilen parayla tekne satın alıp kiraya verir.

SORU: Bay (E) ile Bayan (K) arasındaki mal rejimi çerçevesinde tekmeden elde edilen kira gelirlerini nitelendiriniz.

CEVAP: Bay (E) ile Bayan (K) arasında mal rejimi **edinilmiş mallara katılma rejimidir**. Bayan (K)'nın evlendikleri sırada malik olduğu yazlık “*kişisel mal*” niteliğindedir. Bunun kanuni temeli TMK. m. 220 / b. 2 şu şekilde kaleme alınmıştır:

“Aşağıda sayılanlar, kanun gereğince kişisel maldır:

...

2. Mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan veya bir eşin sonradan miras yoluyla ya da herhangi bir şekilde karşılıksız kazanma yoluyla elde ettiği malvarlığı değerleri,”

Bu yazlığın satılması sonucunda elde edilen bedel ve bu para harcanmak suretiyle satın alınan tekne “*kişisel mal*” niteliğini haiz olacaktır. Bunun kanuni temeli ise TMK. m. 220 / b. 4’te şu şekilde belirtilmiştir:

Aşağıda sayılanlar, kanun gereğince kişisel maldır:

...

4. Kişisel mallar yerine geçen değerler.

Kişisel mal niteliğindeki teknenin kiraya verilmesi suretiyle elde edilen kira gelirleri ise “edinilmiş mal” niteliğinde olacaktır. Bunun kanuni temeli ise TMK. m. 219 / f. 2, b. 4 olup bu düzenleme şu şekilde kaleme alınmıştır:

“Bir eşin edinilmiş malları özellikle şunlardır:

...

4. Kişisel mallarının gelirleri,”

b-) Bay (E) ile Bayan (K) 01.01.2005 tarihinde evlenmişlerdir. Evlendikleri sırada Bayan (K)'nın 300.000 TL değerinde mücevheri bulunmaktadır. 01.01.2009 tarihinde Bayan (K) 400.000 TL değerinde bir araba satın alır. Bu bedelin 300.000 TL’lik kısmı mücevherin satışından elde edilen paradan, 100.000 TL’lik kısmını ise Bay (E)’ye 2008 yılında babasından miras kalan paradan karşılır. Arabanın değerinin 500.000 TL olduğu 01.01.2012 tarihinde Bay (E) boşanma davası açar ve Bayan (K)’dan arabaya yapmış olduğu katkıdan dolayı olarak 125.000 TL talepte bulunur. Buna karşılık Bayan (K), Bay (E)’nin yaptığı katkının 100.000 TL olduğunu ileri sürer.

SORU: Bay (E)’nin yapmış olduğu katkıya ilişkin talebini ve Bayan (K)’nın bu talebe karşı savunmasını değerlendiriniz.

CEVAP: Somut olayda Bay (E) değer atış payı alacağı talebinde bulunmaktadır. Değer artış payı alacağı **TMK. m. 227 / f. 1 uyarınca şu şekilde tanımlanmaktadır:**

“Eşlerden biri diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur ve bu alacak o malın tasfiye

sırasındaki değerine göre hesaplanır; bir değer kaybı söz konusu olduğunda katkının başlangıçtaki değeri esas alınır.”

Somut olayda araba Bayan (K)’nin her ne kadar evlilik süresince elde etmiş olduğu malvarlığı değeri olsa da esas itibarıyla bu malvarlığı değeri hem Bayan (K)’nin hem de Bay (E)’nin kişisel malları ile elde edilmiştir. Bayan (K)’nin elde etmiş olduğu bu kişisel mala Bay (E) kişisel malından katkıda bulunmuştur. Dolayısıyla Bay (E)’nin değer artış payı alacağına ilişkin bir talepte bulunmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır. Bu noktada Bay (E)’nin talep ettiği miktarın da incelenmesi gerekmektedir. Değer artış payı alacağı TMK. m. 227 / f. 1 uyarınca tasfiye sırasındaki değere göre hesaplanacaktır. Bundan hareketle Bay (E)’nin 125.000 TL’lik değer artış payı talebinde bulunmasında bir isabetsizlik bulunmamakta olup, Bayan (K)’nin bu katkının 100.000 TL ile sınırlı olduğu ilişkin savunması isabetten uzaktır.

OLAY V: Bayan (K) ve Bay (E) aralarında evlilik ilişkisi bulunmamasına rağmen birlikte yaşamaktadırlar. Bir süre sonra Bayan (K) hamile olduğunu anlar. Çocuk (Ç), 22.03.2017 tarihinde dünyaya gelir. (Ç)’nin doğumundan bir süre sonra Bay (E) ile Bayan (K) evlenir. Evlendikten iki gün sonra Bay (E) annesi Bayan (N) ile birlikte çocuğun kayıtlı olduğu nüfus memurluğuna giderek çocuğun babası olduğuna ilişkin beyanda bulunur. Daha sonra Bayan (K)’nin Bay (E) ile birlikteliği devam ederken kısıtlı ergin Bay (Ü1) ve Bay (Ü2) ile de birlikte olduğu anlaşılır. 22.03.2018 tarihinde bu çocuğun kendisinden olduğunu düşünen Bay (Ü2), soybağının reddi davası açar. Aynı dönemde Bay (Ü1) de (Ç)’yi tanıdığına dair vasiyetname düzenler. (Ç)’nin torunu olamayacağı şüphesiyle araştırma yapan Bayan (N) ise, 21.06.2017 tarihinde çocuğun babasının Bay (Ü2) olduğunu öğrenir ve 07.07.2018’de tanımanın iptali davası açar.

SORU: Somut olay çerçevesinde a-) Bay (Ü2)’nin açmış olduğu davanın isabetini b-) Bay (Ü1)’in tanıma beyanının geçerliliğini c-) Bayan (N)’nin açmış olduğu davanın isabetini değerlendiriniz.

CEVAP: Somut olayda çocuk ile babası arasında soybağı tanıma yoluyla gerçekleşmiştir. Medeni Kanun’un 295. maddesinin ilk fıkrası şu şekilde kaleme alınmıştır:

“Tanıma, babanın, nüfus memuruna veya mahkemeye yazılı başvurusu ya da resmî senette veya vasiyetnamesinde yapacağı beyanla olur ”

Somut olayda Bay (E) ile Bayan (K) (Ç) doğduktan sonra evlenmişlerdir. Evlendikten sonra Bay (E) (Ç)’yi tanıdığından dolayı Bay (E) ile (Ç) arasında soybağı tanıma yoluyla kurulmuştur. Bu noktada;

- Halihazırda kısıtlı Bay (Ü1)’nin vasiyetname yoluyla (Ç)’yi tanınması, ayırt etme gücünü haiz ve 15 yaşından büyük olduğu için vasiyetname yoluyla tanıma ehliyeti olsa dahi, hükümsüzdür. Bay (E) ile çocuk arasındaki soybağı ortadan kaldırılmış olmadıkça çocuğun tanınması mümkün değildir.
- Bay (Ü2)’nin açmış olduğu isabetli değildir. Somut olayda babalık karinesi yoluyla değil, tanıma yoluyla kurulmuş olacağından burada açılacak dava tanımanın iptali davası

olacaktır. Dolayısıyla Bay (Ü2)'nin açtığı dava reddedilmelidir. Bay (Ü2) tarafından açılacak dava ancak tanımanın iptali davası açabilir¹.

- Bayan (N) Bay (E)'nin mirasçısı olarak tanımanın iptali davası açısından davacı sıfatını haiz olabilmekle birlikte² bu davanın açılması hak düşürücü süre geçtiği için mümkün olmayacaktır:

“İlgililerin dava hakkı, davacının tanımayı ve tanıyanın çocuğun babası olamayacağını öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve herhâlde tanımanın üzerinden beş yıl geçmekle düşer.”

TMK. m. 300 / f. 2'den hareketle tanımayı ve tanıyanın baba olmadığını öğrendiği günden itibaren bir yıl, herhalde tanımadan itibaren beş yıl içerisinde açılması gerektiğinden Bayan (N)'nin davası hak düşürücü süre geçmiş olduğundan reddedilecektir.

OLAY VI: Vesayet makamı, ayırt etme gücüne sahip kısıtlı Bay (A)'ya sanat atölyesini kendisi işletmesi için izin verir. İznin verilmesinin ardından Bay (A) atölyesindeki temizlik işlerini yaptırmak üzere yeni işçilerle hizmet sözleşmesi yapar. Ayrıca boya, tuval gibi gerekli malzemeleri satın alır. Bay (A)'nın vasisi Bay (V) ise Bay (A)'nın bu malzemeleri piyasa fiyatının üstünde bir bedelle satın aldığı gerekçesiyle işleme rıza göstermediğini bildirir. Bir süre sonra işler kötü gitmeye başlar ve Bay (A) atölyesinin bulunduğu araziye devretmek ister. Bay (V) bu işleme de izin vermez. Bay (A) ise yaptığı işlemler için onun rızasına ihtiyacı olmadığını belirtir ve arazinin satışı konusunda Bay (Ü) ile anlaşır.

SORU: Bay (A)'nın yaptığı hizmet ve satış sözleşmelerinin geçerliliğini inceleyiniz.

CEVAP: TMK m. 453 uyarınca *“Vesayet altındaki kişiye vesayet makamı tarafından bir meslek veya sanatın yürütülmesi için izin verilmiş ise, o kişi bununla ilgili her türlü olağan işlemleri yapmaya yetkilidir ve bu tür işlemlerden dolayı bütün malvarlığı ile sorumludur.”* İznin kapsamı, ilgili mesleki veya ticari işletmenin amacına uygun, zorunlu ve gereklilik taşıyan tüm hukuki işlemlerdir. Doktrinde olağan işlemlere örnek olarak alım- satım (işletmeyi doğrudan ilgilendiren hammadde, demirbaş eşya veya gerekli malların satın alınması), hizmet sözleşmesi yapmak gösterilmektedir. Dolayısıyla yeni işçilerle anlaşması ve hammadde satın alması işlemleri geçerlidir. Vasisinin rızasına ihtiyaç duymadığı için Bay (V)'nin rıza göstermediğini belirtmesi bir sonuç doğurmaz. Atölyenin bulunduğu araziye devretmek ise atölyeyle ilgili olağan işlemlerden değildir. Dolayısıyla TMK m. 453 uyarınca verilen iznin kapsamında yer almaz ve kural olarak vasisinin iznine tabidir. Ayrıca taşınmaz söz konusu olduğu için TMK m. 462/b. 1 uyarınca vesayet makamının izni de gerekmektedir. Bu eksikliklerden dolayı araziye konu alan satış sözleşmesi geçersizdir.

¹ Tanıma beyanında bulunmamış gerçek babanın da tanımanın iptalini dava edebileceği hususunda Dural / Ögüz / Gümüş, **Aile Hukuku**, N. 1462.

² Tanıyanın çocuk sebebiyle mirasçı olamayan mirasçılarının da iptal davası açabileceği yönünde bkz. Dural / Ögüz / Gümüş, **Aile Hukuku**, N.1462.

